

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברוק
 כולל דחסידי סוכטשוב
 כולל "סנה משה"
 ע"ש הר"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
 בית מדרש
 למגידי שיעור "דף היומי"
 חתום סוכר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א • לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 1176

מסכת תענית כ"ג-כ"ט ♦ ביכורים א', י' - ב', ה'

בס"ד, א' טבת תשפ"ב

השבוע בגליון

- עד אימתי נמשכת השמחה?
- הסעודה הגדולה ביותר - סעודת שלמה
- או סעודת אברהם?
- סעודה רבת משתתפים

♦ להרבות בשמחה לפני ראש חודש אדר

- מדוע כהן הנושא את כפיו אינו צריך ללבוש בגדי כהונה?
- ברכת כהנים בתענית בזמן הזה
- משנכנס אדר מרבין בשמחה
- איך מרבין בשמחה?

דף כו/ב שכור אסור בנשיאת כפיים

מדוע כהן הנושא את כפיו אינו צריך ללבוש בגדי כהונה?

הלכה רבתי מסיק הרמב"ם (הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ט"ו הלכה ד): "מי ששתה רביעית יין בבת אחת - אינו נושא את כפיו עד שיסיר יינו מעליו, לפי שהוקשה ברכה לעבודה". כלומר, גמרתנו אומרת, כי יש להקיש בין עבודת המקדש לבין נשיאת כפיים של הכהנים; כשם שכהן שתוי יין אינו רשאי לעבוד בבית המקדש, כך גם אינו רשאי לשאת את כפיו ולברך את העם (ראה לחם משנה שם).

הבה נציב שאלה פשוטה אך נוקבת; אם נשיאת כפיים הוקשה לעבודות המקדש, מדוע אין הכהנים הנושאים את כפיהם זקוקים ללבוש בגדי כהונה?! ובכן, אנו מבינים כי נשיאת כפיים אינה חלק מעבודות המקדש, שהרי אינה נעשית בבית המקדש. משכך, מוטל עלינו לברר, אם אינה מוגדרת כעבודת מקדש, מה פשר הדבר שבכל זאת היא הוקשה לעבודה בבית המקדש.

עמידה לפני ה': הגאון רבי ברוך שמואל הכהן דוויטש שליט"א מבאר בספרו ברכת כהן (פרשת שמיני סימן נ"ב), כי ברכת כהנים אמנם אינה מוגדרת כעבודה בבית המקדש, אך הכהן המברך את העם בשם ה', הרי הוא כעומד לפני ה'. בחלק זה הוא דומה לכהן המשרת בבית המקדש, ששניהם עומדים לפני ה'.

מעתה, כל דין והלכה שמקורם נובע מהלכות עבודת בית המקדש - אינו תקף בנשיאת כפיים, שהרי אין היא מעבודות המקדש, ולפיכך, למשל, אין הכהן הנושא את כפיו צריך ללבוש בגדי כהונה, כי נשיאת כפיים אינה עבודת המקדש. אך הלכות ודינים הנובעים מכך שהכהן עומד לפני ה', למדים מעבודות המקדש, ולפיכך, כשם שכהן שתוי יין אינו רשאי לעמוד לפני ה' ולעבוד בבית המקדש, גם אינו רשאי לעמוד לפני ה' ולברך את העם. כמו כן, כשם שכהן העובד בבית המקדש צריך לעמוד ואינו רשאי לשבת, כך הכהנים הנושאים את כפיהם צריכים לעמוד,

דבר העורך

התרופה והסמל

"מימיהם לא פגשו זה את זה. אולי בעקבות הדברים הבאים יתוודעו זה לקורות חייו של זה", פתח הרב מגיד השיעור בדרמטיות. מאז החל למסור את שיעור הדף היומי, לפני ארבע שנים, עשה לעצמו מנהג של קבע לשוחח עמם אחת לשבוע על רעיון שניתן להפנימו.

אתם רואים אותו כל יום, על הספסל שתחת עץ האלון ליד בית הכנסת. יהודי שעלה מרוסיה, הגיע לגבורות ומצפה להמשיך כדי לשאת בגאוה את עיטורי העוז להם זכה במלחמת העולם השנייה. ישיש, לאה, אבל גאה. איש לא יטול ממנו את גאותו המתנוססת לראווה על חזהו. עיטורים מסוגים שונים, אדומים, ירוקים, לבנים, צהובים. דהויים מיושן, אך בעיני בעליהם הרי הם כיון עתיק המשתבח עם השנים.

לעילוי נשמת

נר ה'
נשמת
אדם

מרת **יוכבד פינקלשטיין** ע"ה ב"ר ישראל משה ז"ל

נלב' ע"ד בטבת תשמ"ב **תנצב"ה**

הונצחה ע"י ידידנו הר"ר **שמחה רשף** ומשפחתו שיחיו - גבעתיים

זעילוי נשמת

מרת **רייזל גולדשטיין** ע"ה

ב"ר בן ציון אליעזר ז"ל
נלב' ע"ב טבת תשמ"ו

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

זעילוי נשמת

ראש משפחתנו

ר' **יעקב מיץ** ז"ל
ב"ר שלום
נלב' ע"א בטבת תשס"ב

תנצב"ה

הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

זעילוי נשמת

מרת **העניא רבקה ברנשטיין** ע"ה

ב"ר יצחק אייזיק ז"ל
נלב' ע"ו בטבת תשנ"ד

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

נר ה'
נשמת
אדם

הר"ר **משה הלוי יעקבסון** ז"ל

ב"ר משה יהודה ז"ל נלב' ע"א בטבת **תנצב"ה**

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

כי הלכה זו אינה בדווקא מהלכות עבודת הקרבנות, אלא מקורה באופן ובצורת עמידת הכהנים לפני ה'.

משהגענו עד הלום, נמשיך לברר נושא נוסף בהלכות נשיאת כפיים.

ההבדל בין בעל מום לשתוי יין: גמרתנו מבהירה לאור דרשות הפסוקים, כי אמנם כהן שתוי יין אינו רשאי לשאת את כפיו, אך כהן בעל מום ישא את כפיו, אף על פי שאינו רשאי לעבוד בבית המקדש. מה הבדל יש בין כהן שתוי יין לבין כהן בעל מום?

חילוק זה אנו מוצאים בפסולי כהונה נוספים; כהן שעבד עבודה זרה אינו רשאי לשאת את כפיו כל חייו (לשיטת הרמב"ם שם הלכה ג'), ואילו כהן טמא מת רשאי לשאת את כפיו [בימינו הכל טמאי מתים]. השאלה המתבקשת היא, הן בבית המקדש שתוי יין, בעל מום, עובד עבודה זרה וטמא מת - פסולים לעבודה. מה טעם נבחרו דווקא שתויי יין ועובדי עבודה זרה כפסולים לברכת כהנים, ואילו לבעל מום ולטמא מת הותר לשאת כפיהם?

ובכן, כאן אנו מתוודעים לכך שיש שני סוגים של פסולים בעטיים מנוע כהן מעבודת המקדש. הסוג האחד הם פסולים שבגוף הכהן, כגון, כהן בעל מום, עליו קבעה תורה כי לא יעבוד בבית המקדש. יש סוג של פסול הנובע מכך שבמצבו הנוכחי הכהן אינו ראוי לעמוד לפני ה', וכגון, כהן שתוי יין, כהן שעבד עבודה זרה, או כהן אונן (עיי' "מגן אברהם" סימן קכ"ח ס"ד וב"משנה ברורה" ס"ק קנ"ח).

אחר שהובהר לעיל, כי ברכת כהנים אינה עבודת המקדש אלא היא מוגדרת כעמידה לפני ה', מובן היטב, כי כהן שהתורה פסלה אותו מעבודת המקדש מפני שאינו ראוי לעמוד לפני ה' במצבו הנוכחי, גם אינו ראוי לברכת כהנים. אך על כהן בעל מום מעולם לא נקבע כי אינו ראוי לעמוד לפני ה', אלא שלעבודת הקרבנות יש צורך באנשים שאינם בעלי מום בלבד, ולפיכך אין עילה לפסולו לנשיאת כפיים [ועיי' בהרחבה מקורות לחילוק זה].

דף כו/ב במנחתא משום שכרות

ברכת כהנים בתענית בזמן הזה

במאמר זה נתוודע לספק הלכתי שהתעורר לאור מנהגי זמני התפילות שהשתנו במהלך הדורות, ובעקבותיהם נדרשו הפוסקים לברר אם תקנת חכמים נותרה על תילה. כידוע, יש מתקנות חכמים שנקבעו לאור טעם מסויים, אך התקנה אינה תלויה בטעם אלא היא שרירה וקיימת לעד. יש מתקנות חכמים המותנות ותלויות בטעם התקנה, והן תקפות רק כל עוד טעם התקנה שריר וקיים.

בסוגייתנו אנו לומדים שחז"ל תקנו באלו תפילות ישאו הכהנים את כפיהם לברך את העם. כהן שתוי יין אינו רשאי לשאת את כפיו, ולפיכך קבעו חכמים כי אין לישא כפיים אלא בתפילות שחרית ומוסף, שאסור לאכול לפנייה ואין חשש שהכהן ישתכר, אך בתפילת מנחה אין נושאים כפיים וכך נפסק להלכה (שו"ע או"ח סימן קכ"ט סעיף א'). גמרתנו עוסקת באריכות לגבי תפילת מנחה בתענית. לכאורה, אין עילה שלא לישא בה כפיים, שהרי הכהנים צמים וודאי לא ישתו יין, ברם, אומר רבי יוסי, וכך נפסק להלכה, גזרו חכמים שלא לשאת כפיים במנחה של תענית מחשש שמתוך כך יבואו לשאת כפיים בתפילת מנחה שבכל יום.

על דבריו תמהה הגמרא, כי בימיהם רווח המנהג לשאת כפיים במנחה של תענית! והגמרא מבארת, כי הואיל ובתקופתם נהגו בכל יום להתפלל מנחה בעוד היום גדול ואילו בתעניות האריכו בתפילה עד לפנות ערב, הרי שלא יבואו להחליף ולשאת כפיים גם בתפילת מנחה של שאר ימות השנה.

עם השנים השתנה הנוהג, ובניגוד לתקופת הגמרא, בה נהגו הכל להתפלל מנחה בעוד היום גדול, הרי שהיום רבים מאד מתפללים מנחה קטנה, סמוך לשקיעת החמה. האם בעקבות כך אסור לשאת כפיים במנחה של תענית?

אם תקנת חכמים זו תלויה בטעם מנהג זמני התפילות שנהגו בזמן התלמוד, הרי שעם השינוי שחל במנהג הציבור להתפלל מנחה סמוך לשקיעת החמה, אין לכהנים לישא כפיהם בתפילת מנחה של תענית. ובכן, החזון איש זצ"ל (או"ח סימן כ') דן בנושא ומצדד כי אין לשנות את המנהג, "שאנו נגררים אחר מנהג אבותינו בנשיאת כפיים במנחה דתעניתא, אף שאין אצלנו הטעם שהיה בזמנם" (ועיי' שו"ת רב פעלים ח"ד סי' ה').

ומכאן לספק נוסף המשתלשל מן ההכרעה הקודמת.

אחר שאנו מניחים כי תקנת חז"ל נותרה שרירה וקיימת גם לאחר שסר טעם התקנה, עלינו לברר את השאלה הבאה: כיצד יש לנהוג בתפילת מנחה גדולה בתענית המתקיימת מעט לאחר חצות היום?

שורש הספק הוא, אם תקנת חז"ל היתה **שבמנחה קטנה** בתענית ישאו הכהנים את כפיהם, או

לו רק תצביעו על אחד מן העיטורים, יציע לכם בהתרגשות לשבת לצידו ויסחוף אתכם בקולו העמוק הרחק אל העבר, תקופת מלחמת העולם השנייה. אש. דם. מלחמה בעולם. העולם במלחמה. מלחמת העולם. המלחמה הגדולה ביותר שידע העולם.

הוא אינו מצוי במתווים האסטרטגיים העולמיים שהובילו לניצחון בעלות הברית. עד היום כל מעייניו נתונים לשוחה שחפר עם חייליו בפאתי העיר סטלינגרד, כדי להתגונן מפני הגרמנים שתקפו מכל עבר והגיעו עד נהר הוולגה.

משך חודשים שימשה לו השוחה כבית. החלק המוסתר היה 'חדר השינה', המקום המוגן ביותר כונה 'המטבח', והיה גם חלק שכונה 'בית הקברות', כי בו נהרגו מירב הלוחמים.

העיטור הלבן, הוא מצביע באצבע גרומה, ניתן לי עבור השחלת רימון יד לתוך צריח של טנק גרמני, שהתפוצץ על תחמושתו וגרם לעשרות הרוגים בקרב חיילי האוייב.

העיטור האדום, זה כבר הסיפור בעצמו. היה זה אחר שלשה ימים רצופים בהם כמעט לא עצמתי עין. ממשקפתי הבחנתי ב...

פעם ביקש ממנו מאן דהוא טובה 'קטנה'. יום הפורים התקרב ובנו חפץ עד מאד לשאול שתי מדליות לימנה אחת בלבד. את הלכנה ואת הצהובה. פניו של הישיש לבשו ארשת קרב, ונדמה היה כמצביא הרוכב על פילו ומתיז ראשים בחרבו במהלך דהירתו.

הוא נמלט משם כל עוד נפשו בו. **נניח** לבעל העיטורים וענבור אל... הספסל ממול. **גם** שם יושב ברנש הראוי לסיקור.

הוא ניחן במין מבט משועשע שכזה, כאומר, מה זה משנה מה יקרה? אין דבר שעוד לא קרה. מה כבר יכול להיות.

לפני ארבע שנים זה קרה. הוא היה אז שבועיים אחר יום הולדתו החמישים ושמונה. היציאה לפנסיה בצבא בקצה האופק, וחיי זרמו על מי מנוחות. בלילה הוא פקח את עיניו במחלקת טיפול נמרץ. לאפו הוחדרו צינוריות, את ראשו כיסה בלון חמצן וידיו היו נקבים נקבים מעירויים, זריקות ואינפוזיות.

שריף הלב שלך, הסביר לו הרופא, הוא כבר לא מה שהיה. זה כל מה שהבין לאחר הרצאה ארוכה ומפורטת, על אופן עבודת הלב ותפקידו המדויק של כל אחד מחלקיו. הוא היה איש של סיכומים, והפעם הסיכום היה חפיסת כדורים לבנבנים. קטנים, אך הם היו אלה שחצצו בינו לבין השמים, כפי שהגדיר הרופא. לאן שהלך, להיכן שפנה, היו הם איתו, או יותר נכון, היה הוא איתם. הם אינם זקוקים לו, הוא זה שזקוק להם.

הוא ידע זאת בכל לבו... פעם עמד על סיפו של אולם חתונות בעיר מרוחקת, אך בטרם דרכה כך רגלו על מפתח הפתח, חש בהעדרה של הבלטיה הקבועה בכיס חולצתו. קופסת הכדורים נותרה בבית. כחץ חמצן הוא שב לביתו, מרחק שעתיים נסיעה, החתונה נגוזה ונעלמה. העיקר הכדורים.

בוודאי הבחנתם, המשיך הרב מגיד השיעור, במכנה משותף בין החייל הוותיק לחולה הלב שניהם צמודים לדבר. זה לאותות הכבוד וזה לכדוריו. לשניהם הם חשובים. שניהם לא יותרו עליהם. החייל, מפני שאות כבוד הוא לו, והחולה - כי חייו תלויים בכך.

בעוד דקות אחדות ניגש להתפלל תפילת מעריב, בברכתה השנייה נאמר: "בשכבנו ובקומנו נשיח בחוקיך ונשמח בדברי תורתך ובמצותיך לעולם ועד. כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה". מה פשר הכפילות? כבר אמרנו כי "בשכבנו ובקומנו נשיח בחוקיך", מדוע אומרים שוב "כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה"?

פשוט ביותר, סיים מגיד השיעור להנאתם של השומעים: בתפילה זו אנו מביעים את ייחודיותה של התורה; היא תפארתנו ומעוזנו, עד שאיננו נפרדים ממנה, ולפיכך "בשכבנו ובקומנו נשיח בחוקיך". זאת ועוד, "כי הם חיינו", היא החיים שלנו, אי אפשר בלעדיה, היא מקיימת את העולם ולכן "בהם נהגה יומם ולילה".

להצטרפות למעיין החיים, להשתתפות בשיעורי הדף היומי, טלפנו למוקד הארצי: 03-5775333

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעבודה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. טל: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף כד/ב כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני וחנינא בני דיו בקב חרובים מע"ש לע"ש

שבילו של רבי חנינא

הגר"ח מולאזין מפרש - על פי השל"ה - כי 'שבילו' אין הכוונה 'בגלל' או 'בעבור' אלא בשביל ובדרך ובנתיב שיוצאת ההשפעה מלמעלה אל רבי חנינא. השפעה זו עוברת בשביל שנסלל עבורו. אולם מאחר שדי לו בקב חרובין בלבד - מתפור המותר לכל העולם... (רוח חיים אבות א-ג).

דף כד/ב כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני וחנינא בני דיו בקב חרובים מע"ש לע"ש

בגלל שדיו בקב חרובים

בספרים הקדושים נאמר כי בגלל שהצדיק ניזון במעט - ניזון כל העולם בשבילו.

בכך פירשו בדרך הדרוש את הפסוק "צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר" (משלי יג/כב). אם הצדיק אוכל לשובע נפשו, כבר אין ניזון העולם בשבילו, ובטן רשעים תחסר... (אמריה יפה א' פ"א).

דף כה/ב אלא שזה מעביר על מידותיו וזה אינו מעביר על מידותיו

מעביר ומתקן מידותיו

הכוונה היא שרבי אליעזר היה מיוחס ומידותיו היו טובות ביסודן, אולם רבי עקיבא שהיה בן גרים

שתקנתם היתה כי בתפילת מנחה בתענית ישאו הכהנים את כפיהם.

ספק זה חמור מקודמו, כי הוא נוגע לעצם מהות התקנה, מה היו גדריה המדוייקים; האם דווקא בתפילת מנחה הסמוכה לשקיעה תקנו שישאו הכהנים כפיהם, או שמא מאחר שבתקופתם נהגו להתפלל בתענית סמוך לשקיעה, תקנו כי בכל תפילת מנחה של תענית נושאים כפיים.

הלכה למעשה הורה החזון איש בבית מדרשו [אף על פי שבספרו כתב "צריך עיון"], כי גם במנחה גדולה בתענית יעלו הכהנים לשאת את כפיהם, כי מצוות ברכת כהנים היא מן התורה, וספק זה הרי מתמקד בתקנת חכמים. לפיכך יש להכריע לקיים את מצוות התורה ואין לבטלה מפני ספק תקנת חכמים (וראה מה שהרחיב וביאר בקהילות יעקב סי' ב', וע"ע בשו"ת רב פעלים שם בתחילת התשובה).

דף כט/א משנכנס אדר מרבין בשמחה

משנכנס אדר מרבין בשמחה

בשלהי מסכת תענית מוזכרת הלכה הנוגעת למסכת מגילה אותה עומדים להתחיל בימים הקרובים לומדי הדף היומי.

במשנה נאמר, כי "משנכנס אב ממעטין בשמחה" וגמרתנו מביאה בשם רב כי "כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה". על פשרו של הדימוי בין אב לאדר עומד המאירי המבאר, כי "ראוי להתפלל ולהודות לקל בכל עת ובכל זמן כפי הנאות למה שאירע באותו זמן, וכן שצריך לברך על הטובה ועל הרעה".

הפותח את ספרי ההלכה יגלה, כי בעוד הרמב"ם (הלכות תעניות פ"ה הלכה ו') והשולחן ערוך (או"ח סימן תקנ"א סעיף א') פוסקים ש"משנכנס אב ממעטין בשמחה", הם אינם מזכירים כלל כי "משנכנס אדר מרבין בשמחה"!

איך מרבין בשמחה? הסברים אחדים נאמרו בדבר. יש אומרים (נימוקי או"ח סי' תרפ"ו), כי מיעוט השמחה בחודש אב נקבע על ידי חז"ל בהנהגות קבועות, כגון, המנעות מנישואין, ממעטים במשא ומתן וכו', ולפיכך נזקקו הפוסקים לציין הלכה זו בלויית הנהגותיה המתחייבות. ברם, אין ציון בחז"ל כיצד ירבה כל אדם שמחה בחודש אדר, אלא כל אדם משמח את עצמו בדברים המשובבים את נפשו, ולפיכך לא נזכרה הלכה זו ברמב"ם ובשולחן ערוך.

אכן, להלכה הביא המגן אברהם (סימן תרפ"ו ס"ק ה') את דברי רב, "משנכנס אדר מרבין בשמחה", כולל את הנהגה המעשית שצירף רב לדבריו, כי "מי שיש לו דין עם נכרי - ישפוט באדר", היינו: אם באפשרותו לסדר שמשפטו עם הנכרי יהא בחודש אדר - עדיף, כי בחודש זה יש מזל לישראל [ואילו החתם סופר (שו"ת או"ח סימן ק"ס) נוקט בדעת הרמב"ם והשולחן ערוך, כי אכן להלכה אינם פוסקים ש"משנכנס אדר מרבין בשמחה! ע"ש טעמו].

להרבות בשמחה לפני ראש חודש אדר: בעל בן איש חי מדקדק שמכך שלא אמרו "משיגיע אדר מרבין בשמחה", אלא "משנכנס", הדבר בא לרמז כי כבר מעת המולד של החודש מרבין בשמחה, אף אם המולד חל לפני ראש חודש (אדרת אליהו משפטים, ע"ש שכך אירע בשנת תרכ"ב שהמולד חל ביום ה' בשעה שמינית בעוד ראש חודש היה רק ביום שישי).

חודש אדר א': הפוסקים דנו מה דינו של אדר א' בשנה מעוברת, האם מרבין בו בשמחה? יש שכתבו, כי אין מרבין, שהרי רש"י מבאר כי סיבת השמחה היא ש"ימי ניסים היו לישראל פורים ופסח". מאחר שבחודש אדר א' אין חוגגים את יום הפורים, אין הוא בכלל השמחה (שו"ת שאילת יעבץ ח"ב סימן פ"ח).

מעניין, איפוא לגלות, כי במכתב שכתב החתם סופר זצ"ל (שו"ת, או"ח סימן נ') בחודש אדר א' הוא חותם: "א' דראש חודש אדר ראשון שמרבין בו שמחה". זאת, לאור שיטתו (שו"ת, או"ח סימן ר"ח, וי"ד סי' רל"ג), כי אדר ראשון אינו חודש רגיל, שהרי ב"פורים קטן" - י"ד וט"ו באדר א', אסור להספיד את המת ולהתענות, וטעם הדבר מפני שחובה מן התורה לזכור ניסים שעשה עמנו הקב"ה, בהם הצילנו ממוות לחיים.

עד אימתי נמשכת השמחה? הפוסקים (ראה אשל אברהם לרבי אברהם דוד מבוטשאטש כאן) כותבים שגם אחר חלוף יום הפורים, "מרבין בשמחה", לעומת חודש אב שבו פוסקת האבלות אחר י' באב. יש שאף אומרים, כי השמחה ממשיכה מאדר אל חודש ניסן, לאור דברי רש"י הנזכרים כי סיבת השמחה היא ש"ימי ניסים היו לישראל פורים ופסח" (אליה רבה סימן תרפ"ה סעיף ח'). כלומר, סמיכות מועדים אלה בהם נוצחו שתי אומות ונושעו ישראל, מורה על עת מיוחדת במינה (שו"ת חתם סופר או"ח סימן ק"ס, ועיין גם בשו"ת שאלת יעבץ ח"ב סימן פ"ח).

לסיום, מעניין לציין, כי היו קהילות שנהגו בחודש אדר לתלות כרזה "משנכנס אדר מרבין בשמחה", על האמה שנותרה בלתי מסויידת זכר לחורבן, כדי להורות כי עתה זמן שמחה (ראה פסקי תשובות סימן תרפ"ו ס"ק ה').

עולים על רכבת הלימוד

מצטרפים לאלפי הלומדים קטעי גמרא, משנה והלכה מדי יום ביומו, בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההזדמנות לקבוע 'עיתים לתורה'. לומדים כמה דקות חזקים בסיפוק רוחני עצום!

קבע עיתים ללימוד < 3029 נכשיו *

חודש ראשון התנסות חינם

דף כט/ב אפילו כסעודת שלמה בשעתו

הסעודה הגדולה ביותר - סעודת שלמה או סעודת אברהם?

גמרתנו מביאה ברייתא האומרת, כי כשתשעה באב חל במוצאי שבת, אין צורך למעט באותה שבת באכילה, ואפילו בסעודה שלישית מותר לאכול "כסעודת שלמה בשעתו".

מדברי הברייתא עולה, כי הסעודה המשובחת ביותר שנערכה אי פעם, היא "סעודת שלמה" המתוארת בספר מלכים (א, ה/ב-ג): "וַיְהִי לַחֵם שְׁלֹמֹה לַיּוֹם אֶחָד שְׁלֹשִׁים כֹּר סֶלֶת וְשֵׁשִׁים כֹּר קֶמַח. עֶשְׂרֵה בָקָר בְּרָאִים וְעֶשְׂרִים בָּקָר רְעִי וּמֵאָה צֹאן לְבָד מֵאֵיל וְצִבִי וַיִּחְמוּר וּבְרֵבְרִים אֲבוֹסִים".

רבי צדוק הכהן מלובלין תמה (פרי צדיק דברים י"ז), הן במסכת בבא מציעא דנה הגמרא אם הסעודה שערך אברהם אבינו למלאכים גדולה יותר מסעודת שלמה, והיא מסיקה כי סעודת אברהם גדולה יותר, כי אברהם שחט שלשה שוורים עבור שלשה בני אדם בלבד ואילו שלמה ערך את סעודתו להמון עם!

סעודה רבת משתתפים: ובכן, אומר רבי צדוק הכהן מלובלין, עלינו להבחין, כי אמנם בסעודת אברהם אבינו הוגשה כמות מזון גדולה ביותר, ביחס לכל סועד, אך סעודת שלמה היתה רבת משתתפים והוגשה בה כמות מזון עצומה. כשאמרו חז"ל כי מותר לאכול בסעודת שלישית שלפני תשעה באב "כסעודת שלמה", אין כוונתם לכמות האכילה, שהרי זאת כבר אמרה הגמרא לפני כן, ש"אוכל ושותה כל צרכו", אלא כוונתה כי מותר לערוך סעודה בעלת אופי זהה ל"סעודת שלמה" - סעודה רבת משתתפים.

מדברים אלה, הוא כותב, הרי לנו ראייה לאחד הצדדים במחלוקת הפוסקים הבאה.

המגן אברהם (סימן תקנ"ב ס"ק י"ד) כתב בשם הרוקח, כי למרות האמור בברייתא, הרי שבסעודה שלישית זו יש לשבת "בדאבון נפש". המגן אברהם מסיק כי כוונתו, שאין לשבת "בסעודת חברים", היינו: סעודה רבת משתתפים. ואילו בעל בכור שור (בהידושו כאן) חולק ומסביר כי עריכת סעודה עם מיעוט משתתפים בדווקא, היא מנהג אבלות בפרהסיה, ובשבת אין נוהגים אבילות בפרהסיה, וכוונת הרוקח היא, כי כל אחד יחוש בלבו "דאבון לב".

מכאן, אומר רבי צדוק הכהן, יש סיוע לשיטת בעל בכור שור, שהרי הברייתא מתירה לערוך סעודה שלישית כ"סעודת שלמה", וכאמור, כוונתה לריבוי משתתפים ללא הגבלה [אף לדעת המגן אברהם יש לומר ש"סעודת שלמה" מתירה להעלות על השולחן מיני מאכלים רבים מאד. סבור הייתי לומר שמשום הצורך למעט בכבודו ולשנות מרגילותו בערב תשעה באב (ראה ל/א ובתוס') יש למעט בסעודה שלישית בשבת זו במיני מאכלים ולא להעלות על השולחן יותר מדי, לפיכך אמרה הברייתא שמלבד שמותר לאכול ולשתות כל צרכו ואין דיני תענית בשבת זו, מותר גם להעלות על השולחן מאכלים לא הגבלה (ספר הזכרון לרבי יצחק הוטנר עמ' קע"ז-ח, וקובץ הפרדס ס"ז עמוד 147)]. (אודות דברי הבכור שור הנ"ל עיין באריכות בספר תשעה באב שחל ביום ראשון, עמוד קכ"א-ב).

הוצרך לתקן ולזכר. הוא היה, אפוא, 'מעביר על מידותיו', מתגבר עליהן מיישרן. לפיכך היה שכרו גדול, שכן, גדול שכר מתקן עצמו ממי שגולד מתוקן... (עץ יוסף)

דף כו/א

או"י וט"ב

פעם נזדמן לידי רבי יעקב מעמדין מכתב בו נכתב התאריך ט"ב (בגימטריה י"ז) בתמוז. שרטט וכתב בגליון:

אוי (י"ז) לו למי שט"ב לו ב"ז בתמוז.

דף כו/ב לא היו ימים טובים כחמשה עשר באב

ט"ו באב כנגד תשעה באב

אמר רבי ישראל מגור:

המיוחד ביום זה שהוא תיקונו של תשעה באב. בתשעה באב חרב המקדש על שנאת חינום, ואילו יום חמשה עשר באב הוא יום המסוגל לאהבת חינום, שכן בו ביום הותרו שבטים זה בזה... (לב שמחה, ואתחנן בשם אחיו).

צעילוי נשמת

מרת **מרים יפה** ע"ה

ב"ר דוד יסנר ה"ד

נלב' ע"ה בטבת תשנ"ז

תנצב"ה

הונצחה ע"י בניה **דוד ושלמה יפה** שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **משה אדלר** ז"ל

ב"ר חיים טוביה ז"ל נלב' ע"ה א' בטבת תשנ"ד

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

גם ד"ר כהן מבני ברק
לא מפספס.

2 משניות ביום
וכל היום נראה אחרת.

"אחד בבוקר,
אחד בערב.
לפני האוכל".

כולם מצטרפים
מה איתך?

לקבלת ספרון הודשי ראשון הינם

מתקשרים ומאירים את הנשמה! *3764